

**CONSELL JURÍDIC CONSULTIU
DE LA
COMUNITAT VALENCIANA**

Dictamen 182/2021
Expedient 088/2021

Presidenta
Hble. Sra.
Margarita Soler Sánchez

Conselleres i Consellers
Il·lmes. Sres. i Il·lms. Srs.
Enrique Fliquete Lliso
Faustino de Urquía Gómez
Asunción Ventura Franch
M.^a del Carmen Pérez Cascales
Joan Carles Carbonell Mateu

Conseller nat
Molt Hble. Sr.
Francisco Camps Ortíz

Secretari General
Il·lm. Sr.
Joan Tamarit i Palacios

Molt Il·lm. Senyor:

El Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, en sessió celebrada el dia 31 de març de 2021, sota la Presidència de la Hble. Sra. Margarita Soler Sánchez, i amb l'assistència dels senyors i les senyores que al marge s'expressen va emetre, per majoria, el dictamen següent, el qual duu el vot particular corresponent:

De conformitat amb la comunicació de V. I. de 15 de febrer de 2021 (Registre d'entrada, 17 de febrer), el Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana ha examinat el procediment instruït pel Consell Valencià de Cultura, per a elaborar el Projecte de Decret, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura (Expedient sense Referència de la Institució Estatutària consultant).

**I
ANTECEDENTS**

De l'examen de l'expedient administratiu que s'ha remés es desprén que:

Primer.- La Consulta tramitada.

La persona titular de la Presidència del Consell Valencià de Cultura, per ofici de 15 de febrer de 2021, que es va registrar d'entrada per este Òrgan Consultiu el dia 17 del mateix mes i any, va remetre l'expedient amb les actuacions i encapçalat per un índex dels documents, en format de document portàtil i pels mecanismes de l'administració electrònica, mitjançant l'Oficina de Registre Virtual de les Entitats Locals (ORVE) i el Sistema d'Interconnexió de Registres (SIR), per a Dictamen per aquesta Institució Consultiva, de conformitat amb l'apartat 4t de l'article 10 de la Llei de la Generalitat 10/1994, de 19 de desembre, de Creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

L'autoritat autonòmica remitent de la consulta, la persona titular de la Presidència del Consell Valencià de Cultura, ostenta la representació legal d'aquesta Institució de rellevància estatutària, segons el que es preveu en l'incís a) de l'apartat 1r de l'article 19 de la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, del Consell Valencià de Cultura.

Segon.- Documentació remesa.

El Ple del Consell Valencià de Cultura va acordar la iniciació del procediment d'elaboració del projecte del nou reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, en la sessió que va celebrar el dia 21 de desembre de 2020, per a complir els objectius indicats en els paràgrafs precedents normatius, tot designant la Comissió Jurídica i d'Interpretació Reglamentària per a aquesta tasca.

Entre els paràgrafs precedents s'al·ludeix a l'informe de la Secretaria del Consell Valencià de Cultura, sobre la necessitat i oportunitat d'elaborar aquest projecte normatiu, en el qual aconsella l'adopció d'aquesta iniciativa, per raons de seguretat jurídica i per ajustar el Reglament a la normativa vigent, així como la correcta denominació en valencià de los Institucions d'autogovern, com també s'especifica la referida normativa que ha modificat directament o indirecta el seu règim jurídic, en expressar que:

“La Llei del CVC (Consell Valencià de Cultura) ha sigut objecte de modificació parcial per la Llei 12/2017, de 2 de novembre, de modificació de les lleis reguladores de les Institucions de la Generalitat per a garantir la igualtat entre dones i hòmens; així mateix li és aplicable nombrosa legislació com la Llei 2/2015, de 2 d'abril, de Transparència, Bon Govern i Participació Ciutadana de la Comunitat Valenciana, el Decret 220/2014, de 12 de desembre, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'Administració Electrònica de la Comunitat Valenciana, la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques i la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, entre altres”.

Consta en la documentació remesa: la memòria econòmica, l'informe sobre la suficiència dels recursos informàtics, l'informe sobre l'impacte normatiu en la infància i adolescència, l'informe sobre la repercussió en el règim jurídic de les famílies nombroses, l'informe sobre l'omissió del tramite de consulta pública prèvia i l'informe sobre l'impacte per raó de gènere.

La persona titular de la Direcció-Gerència del Consell Valencià de Cultura va emetre el seu informe jurídic favorable, el dia 15 de gener de 2021, a la vista dels informes anteriors.

Per això, el Ple del Consell Valencià de Cultura, en la sessió que va celebrar el dia 28 de gener de 2021, va aprovar el text del projecte del Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, com també demanar l'informe preceptiu del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

El text del projecte normatiu tramitat per l'autoritat consultant consta de: un preàmbul, compostat per 5 paràgrafs; disposició addicional única; la disposició derogatòria única; la disposició final única i, finalment, un annex, en el qual consta el text del Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, que s'ha estructurat en dos títols: el títol I comprén set capítols, les corresponents seccions i els articles 1 a 24, metre que el text del títol II s'ha redactat amb una estructura de nou capítols, que comprenen des de l'article 25 fins l'article 68.

II CONSIDERACIONS

Primera.- Sobre el caràcter de la Consulta i de l'emissió del dictamen.

La persona titular de la Presidència del Consell Valencià de Cultura ha tramitat la consulta amb caràcter preceptiu, segons el que preveu l'apartat 4t de l'article 10 de la Llei de la Generalitat 10/1994, de 19 de desembre, de Creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

En efecte, l'esmentat precepte i apartat preveu que aquesta Institució Consultiva ha de ser consultada preceptivament en relació, entre altres supòsits, amb els expedients que versen sobre "*Projectes de reglaments o disposicions de caràcter general que es dicten en execució de lleis i les seues modificacions*", el que comporta la previsió de la consulta preceptiva de l'Administració Consultiva respecte dels anomenats "reglaments executius" que puguen tramitar-se i aprovar-se en l'àmbit autonòmic, és a dir, aquelles disposicions administratives de rang reglamentari que, en major o menor densitat, tinguen per finalitat el desplegament, el complement o la regulació

detallada d'allò que s'haja previst en una o en diverses disposicions amb rang formal de llei de les Corts Valencianes, com també de les possibles "modificacions" dels reglaments autonòmics que es troben vigents.

Segona.- La regulació del Consell Valencià de Cultura.

El Consell de Cultura es una de les Institucions d'autogovern de la Generalitat, que es va introduir en l'Estatut d'Autonomia amb el precedent de l'anomenat "Estatut de Morella" i, per això, va adquirir rellevància estatutària en preveure l'article 25 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, que fou aprovat per la Llei Orgànica 5/1982, de 1 de juliol, que:

"Una Llei de les Corts Valencianes establirà les funcions, la composició i l'organització del Consell de Cultura, els membres del qual seran elegits per majoria de dos terços de les Corts Valencianes".

En l'actualitat, arran l'ampla modificació o reforma del citat Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana per la Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril, l'article 40 ha establert que:

"El Consell Valencià de Cultura és la institució consultiva i assessora de les institucions públiques de la Comunitat Valenciana en aquelles matèries específiques que afecten la cultura valenciana.

Quant al procediment del nomenament dels seus membres, funcions, facultats, estatut i duració del mandat, caldrà ajustar-se al que dispose la Llei de Les Corts que ho regule".

Aquesta previsió estatutària es va desplegar en la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, del Consell Valencià de Cultura, que va caracteritzar aquesta Institució de la Generalitat entre els organismes públics i amb autonomia orgànica i funcional, per tal de garantir la seua objectivitat i independència (articles 1 i 2), les funcions consultives i d'assessorament que li són atribuïdes, com també les directrius que han d'inspirar la seua activitat (articles 3 a 6), l'estatut jurídic dels 21 membres que componen aquest Consell (articles 7 a 12), cm també els òrgans de govern del Consell Valencià de Cultura (articles 13 a 20), a més de les corresponents previsions sobre la seua organització i règim de funcionament (articles 21 a 26), a més del finançament (article 27), i les previsions relatives per a l'elecció per Les Corts Valencianes dels primers membres que el composaren, l'elaboració del primer Reglament d'organització i funcionament, i fins i tot les oportunes previsions per a la primera renovació parcial d'aquesta Institució de la Generalitat (disposicions transitòries).

Aquesta Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, del Consell Valencià de Cultura, ha estat directament modificada per l'article 3r de la

Llei de la Generalitat 12/2017, de 2 de novembre, de modificació de les lleis reguladores de les Institucions de la Generalitat per a garantir la igualtat entre dones i hòmens en els seus òrgans, en el sentit d'afegir un apartat 4t a l'article 8, amb la finalitat que per respectar la igualtat entre dones i hòmens en les successives renovacions de l'òrgan, es considera que existeix aquesta igualtat quan hi haja una presència mínima del 50 per cent de dones.

El primer Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura fou aprovat mitjançant el Decret del Consell 172/1986, de 29 de desembre, i després les subsegüents modificacions no han estat parcials, sinó que els Reglaments d'aquesta Institució de la Generalitat ha renovat per sencer la seua norma reglamentària rectora, pels successius Reglaments d'organització i funcionament que va aprovar el Decret del Consell 43/1990, de 26 de febrer, el Decret del Consell 55/1993, de 20 d'abril, i el vigent Reglament que va aprovar el Decret del Consell 202/1998, de 15 de desembre.

Tercera.- Procediment d'elaboració.

Aquest projecte normatiu, del que no consta el rang normatiu ni la titulació explícita, com puga ser: "*Projecte de Decret, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura*", es va elaborar per pròpia voluntat i iniciativa, per decisió del màxim òrgan col·legiat de govern del propi Consell Valencià de Cultura, perquè el seu Ple va acordar la iniciació del procediment d'elaboració del Projecte d'un nou Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, en la sessió que va celebrar el 21 de desembre de 2020, i amb aquesta finalitat va encomanar aquesta tasca a la Comissió Jurídica i d'Interpretació Reglamentària, encara que han estat diversos els òrgans del Consell Valencià de Cultura que han participat en la seua elaboració i tramitació.

En principi, la tramitació del procediment es va ajustar, en línies generals, al procediment i als tràmits establerts en l'article 43 de la Llei de la Generalitat 5/1983, de 30 de desembre, del Consell, que s'ha de completar amb els articles 9 i concordants de la Llei de la Generalitat 2/2015, de 2 d'abril, de transparència, bon govern i participació ciutadana de la Comunitat Valenciana, amb els principis de bona regulació dels articles 128 i següents de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, i amb els criteris de tècnica normativa dels articles 6 i següents, i dels articles 39 i següents, del Decret del Consell 24/2009, de 13 de febrer, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

Es van emetre l'informe sobre la necessitat i l'oportunitat de elaborar aquest projecte normatiu, com també es va elaborar la memòria econòmica i els informes exigits en la legislació sectorial sobre protecció de la infància i l'adolescència, sobre el règim jurídic de les famílies nombroses, sobre la

igualtat entre dones i hòmens, sobre la suficiència dels recursos i mitjans informàtics, i fins i tot sobre la manca de necessitat de verificar el tràmit de consulta pública prèvia.

S'ha de ressaltar el criteri de la Secretaria del Consell Valencià de Cultura, que va justificar la necessitat i l'oportunitat d'elaborar aquest projecte normatiu en arguments de seguretat jurídica i amb la finalitat explícita d'ajustar el Reglament d'organització i funcionament d'aquesta Institució -consultiva i d'assessorament- de rellevància estatutària a la normativa vigent, tot esmentant en aquest sentit la Llei de la Generalitat 2/2015, de 2 d'abril, de Transparència, Bon Govern i Participació Ciutadana de la Comunitat Valenciana, la Llei de la Generalitat 12/2017, de 2 de novembre, de modificació de les lleis reguladores de les Institucions de la Generalitat per a garantir la igualtat entre dones i hòmens, és a dir, en aplicació de la Llei de la Generalitat 9/2003, de 2 d'abril, per a la Igualtat entre Dones i Homes, el Reglament d'Administració Electrònica de la Comunitat Valenciana, aprovat pel Decret del Consell 220/2014, de 12 de desembre, entre d'altres disposicions legals estatals, com la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques i la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic.

La titular de la Direcció-Gerència del Consell Valencià de Cultura va emetre el seu informe jurídic favorable, i després el Ple del Consell Valencià de Cultura va aprovar el text del projecte normatiu en tramitació, i que conté el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, en la sessió que va celebrar el dia 28 de gener de 2021, en la qual també va acordar sol·licitar el dictamen d'aquest Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

Com es desprèn del que s'ha exposat, no es va demanar l'informe preceptiu de l'òrgan amb competències horitzontals en matèria de tecnologies de la informació i les comunicacions de la Generalitat, previst en l'article 94 del Reglament d'Administració Electrònica de la Comunitat Valenciana, aprovat pel Decret del Consell 220/2014, de 12 de desembre, ja citat, com tampoc l'informe preceptiu de la l'Advocacia General de la Generalitat, que s'indica en l'incís a) de l'article 5.1 de la Llei de la Generalitat 10/2005, de 9 de desembre, d'Assistència Jurídica a la Generalitat, ni els informes preceptius quan la regulació siga d'àmbit domèstic o afecte l'estructura orgànica, és a dir, els informes preceptius de funció pública (article 9.1.b, de la Llei de la Generalitat 10/2010, de 9 de juliol) i d'hisenda pública (segons l'article 26.1 de la Llei de la Generalitat 1/2015, de 6 de febrer, posat en relació amb l'article 12 de la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera).

No obstant això, tractant-se d'un projecte de disposició normativa, d'un projecte de norma reglamentària que versa sobre matèria organitzativa,

aquestes mancances poden esmenar-se, inclús en gran mesura, en establir l'oportuna referència explícita al compliment de la regla de despesa pública, si es vol a l'absència de despesa computable, als efectes ja esmentats de l'article 12 de la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'aplicació a les Comunitats Autònomes i a les Corporacions locals amb la finalitat d'aconseguir que la variació de despesa pública computable no supere la taxa de referència de creixement del producte interior brut de l'economia espanyola.

Quarta.- Estructura del Projecte de Decret.

El text del Projecte de Decret, del Consell, s'ha dividit i estructurat d'aquesta forma: el preàmbul, una disposició addicional única, una disposició derogatòria única, una disposició final única i l'annex, con consta el text del "Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura".

Per això, s'haurà de redactar la titulació de la disposició reglamentària, la fórmula d'aprovació i un article únic.

En la titulació el projecte normatiu podrà indicar-se: "Projecte de Decret, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura", o unes altres expressions similars.

En la fórmula d'aprovació, caldrà indicar, al menys i en primer lloc, a la facultat de proposta, en aquest cas del propi Ple del Consell Valencià de Cultura; en segon lloc, la remissió a l'article 21 de la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, del Consell Valencià de Cultura, ja que aquest precepte conté l'habilitació legal necessària per a elaborar el mateix Reglament d'organització i funcionament; en tercer lloc, al "conforme amb" o "oït" "el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana"; i, en quart i últim lloc, l'oportuna referència a la sessió en la qual el Consell va deliberar i, si s'escau, aprovar el Decret del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura.

En el text de l'article únic, únicament ha d'afirmar-se que s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura que es troba inserit a l'annex.

Les disposicions de la part final previstes en el projecte normatiu són aquestes: la regla de no despesa pública, que s'ha volgut titular "Incidència pressupostària" (disposició addicional única), la Derogació normativa (en la disposició derogatòria única) i l'Entrada en vigor (en la disposició final que s'haurà de numerar com a "única").

Com hem dit, en l'annex s'ha inserit el Reglament del Consell Valencià de Cultura, en un text dividit en dos títols amb els capítols i els preceptes que a continuació s'expliciten:

El títol I es titula “Estructura del Consell Valencià de Cultura” i està dividit en aquests 7 capítols: Nomenament i estatut dels membres del Consell Valencià de Cultura (capítol I, article 1), Condicions d'elegibilitat i règim d'incompatibilitats (capítol II, articles 2 i 3), Criteris generals de funcionament (capítol III, article 4), Seu del Consell Valencià de Cultura (capítol IV, article 5), Funcions del Consell Valencià de Cultura (capítol V, article 6), Duració del càrrec, renovació i pèrdua de la condició de membre del Consell Valencià de Cultura (capítol VI, articles 7 a 9), Òrgans del Consell Valencià de Cultura (capítol VII, articles 10 a 24), subdividit en la Secció Primera, El Ple i les seues funcions (articles 11 a 17), la Secció Segona, La Comissió de Govern (articles 18 i 19), i la Secció Tercera, La Presidència, la Vicepresidència i la Secretaria del Consell Valencià de Cultura (articles 20 a 24).

El títol II regula el “Funcionament del Consell Valencià de Cultura”, en aquests capítols: Constitució del Consell Valencià de Cultura (capítol I, articles 25 a 27), Dels membres del Consell Valencià de Cultura (capítol II, articles 28 a 30), Dels deures dels membres del Consell Valencià de Cultura (capítol III, articles 31 i 32), De les Comissions (capítol IV, articles 33 a 46), Del Ple del Consell Valencià de Cultura (capítol V, articles 47 a 55), Dels debats (capítol VI, articles 56 a 59), De les votacions (capítol VII, articles 60 a 63), De la publicitat dels treballs del Ple, de la Comissió de Govern i de les Comissions (capítol VIII, articles 64 i 65) i Procediment del Consell Valencià de Cultura (capítol IX, articles 66 a 68).

Cinquena.- Observacions i suggeriments al projecte normatiu.

Al títol de la disposició.

Els Decrets del Consell han de titular-se, com es preveu en l'article 7 del Decret del Consell 24/2009, de 13 de febrer, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat, tot podent-se emprar: “*Projecte de Decret, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura*”, o altres expressions equivalents.

A la part expositiva.

En la part expositiva s'ha de justificar que el projecte normatiu elaborat s'adequa als principis de bona regulació que, per a l'exercici de la potestat reglamentària, es contempen en els articles 129 i següents de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu de les Administracions Públiques, en concordança amb la doctrina que exposa el

Tribunal Constitucional en la STC 55/2018, de 24 de maig. En aquest sentit, s'haurà de fer menció als principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència, en els termes als quals es refereix el citat article 129 de la Llei 39/2015

Aquesta observació és **essencial**, als efectes de l'article 77.3 del Reglament del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

Des de diferent òptica, hem de proposar dos correccions al text de la part expositiva, ja que tècnicament la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, no “*va crear*” el Consell Valencià Cultura, sinó que “*va regular*” aquesta Institució consultiva i d'assessorament, en la mesura que aquesta Institució ja havia estat creada per l'Estatut d'Autonomia de 1982; i, en segon lloc, el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura no va ser aprovat pel Decret del Govern Valencià “2020/1998”, de 15 de desembre, sinó pel Decret del Govern Valencià “202/1998”, de 15 de desembre, el que s'haurà de corregir.

A la fórmula d'aprovació.

Resulta indispensable que les disposicions reglamentàries incorporen una fórmula aprovatòria després de la part expositiva i abans dels preceptes de la part dispositiva, com es desprèn dels articles 13 a 15 del Decret del Consell 24/2009, de 13 de febrer, que ja hem esmentat, com també hem proposat el seus elements i ordre intern, com puga ser:

“Per tant, a proposta del propi Ple del Consell Valencià de Cultura, en aplicació de l'habilitació legal prevista en l'article 21 de la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, conforme amb /oït el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, i prèvia deliberació del Consell, en la sessió de (dia, mes i any), DECRETE”, o altres expressions similars i respectant l'ordre.

L'expressió “*conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana*” s'emprarà quan s'atenguen les observacions essencials que s'hagen pogut formular; altrament, s'emprarà l'expressió “*oït el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana*”, segons disposa l'article 2.5 de la Llei 10/1994, de 19 de desembre.

A l'article únic.

També hem recomanat que després de la fórmula d'aprovació i abans de les disposicions de la part final, ha d'incloure's un “article únic”, que s'ha de titular, per exemple, “*Aprovació del Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura*”, que indique clarament que es procedeix a l'aprovació d'aquesta disposició reglamentària, per exemple:

“S’aprova el Reglament d’organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, el text del qual consta en l’annex”, o altres expressions semblants.

A les disposicions de la part final.

En relació a les disposicions de la part final, totes elles s’han titulat, de forma adequada, i s’han numerat, excepte la disposició final, que per això mateix haurà d’indicar que és “única”, com especifica l’article 28 del Decret del Consell 24/2009, ja citat.

També hem recomanat que la disposició addicional única, que contempla l’absència d’incidència pressupostària que comportarà la disposició reglamentària autonòmica que, si procedeix, serà aprovada, es transforme en una disposició que preveja la manca d’augment de la despesa computable als efectes de la regla de despesa pública de la legislació sobre estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.

En relació amb la redacció de la disposició final única, cal puntualitzar que el “Diari Oficial de la Generalitat” oficialment s’anomenava “Diari Oficial de la Comunitat Valenciana”, però que a hores d’ara rep la denominació oficial de “Diari Oficial de la Generalitat Valenciana”, segons l’article únic del Decret del Consell 126/2016, de 7 d’octubre, pel qual es modifica la denominació del Diari Oficial de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 7891, del dia 8), i per això caldrà seguir aquest criteri.

A l’annex: Reglament d’organització i funcionament.

A l’estatut dels membres, condicions d’elegibilitat i règim d’incompatibilitats (capítols I i II del títol I, articles 1 a 3).

En gran mesura, aquests preceptes són reproducció dels que actualment estan vigents, encara que al paràgraf final de l’**article 2** es recomana, en concordança amb la modificació que va portar a terme l’article 3 de la Llei de la Generalitat 12/2017, de 2 de novembre, de modificació de les lleis reguladores de les Institucions de la Generalitat, per a garantir la igualtat entre dones i hòmens en els seus òrgans de govern, que es detalle que la presència mínima de dones ha de ser del 50 per cent, com ja es recull explícitament en l’article 8.4 de la citada Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d’octubre.

Per tant, l’expressió *“hi haurà un nombre equilibrat d’hòmens i dones”* ha de substituir-se per l’expressió *“hi haurà una presència mínima del 50 per cent de dones”*.

Aquesta observació és **essencial**, als efectes de l’esmentat article 77.3 del Reglament d’aquesta Institució Consultiva.

En relació amb la redacció de l'article 3, es recomana evitar la grafia «/» per a diferenciar entre dones i hòmens, que s'haurà de substituir per alguna fórmula o expressió inclusiva.

Als criteris generals de funcionament i seu del Consell Valencià de Cultura (capítols III i IV del títol I, articles 4 i 5).

Aquests preceptes es troben en el Reglament vigent i, el primer d'ells, reproduïx de distinta forma, en el seu apartat 2n, la previsió continguda en l'article 4 de la mateixa Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre.

Per altra banda, entemem que la redacció de l'apartat 1r de l'**article 4** del projecte normatiu ha de ser millorada, perquè el Consell Valencià de Cultura no exerceix les seues comeses amb autonomia orgànica i funcional, sinó que com a Institució de la Generalitat gaudeix d'autonomia orgànica i funcional per a garantir que l'exercici de les seues comeses es realitzarà amb objectivitat i imparcialitat, i per això es recomana millorar la redacció d'aquesta previsió reglamentària, com podria ser: *“El Consell Valencià de Cultura gaudeix d'autonomia orgànica i funcional, d'acord amb la seua naturalesa jurídica, per tal de garantir la seua objectivitat i independència en l'exercici de les seues comeses”*.

A les funcions i duració del càrrec de membre del Consell Valencià de Cultura (capítols V i VI del títol I, articles 6 a 9).

La duració del càrrec, la possibilitat de continuar en funcions i la pèrdua de la condició de membre ja estaven previstes en el vigent Reglament. No ocorre el mateix amb la previsió de l'apartat 2n de l'**article 9**, que caldrà ajustar completament a l'article 11 de la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, que no preveu aquesta “renúncia cautelar” a “l'exercici de les pròpies funcions”, en el cas que un membre del Consell Valencià de Cultura tinga la condició de “persona investigada” en una causa penal, en el ben entès que l'exercici d'aquestes funcions es configura tant com un dret dels membres com una obligació, i no exclusivament com un dret particular que pugua deixar-se en suspens per la pròpia persona interessada.

Per això, un elemental sentit de prudència aconsella que l'esmentat codi ètic i compromís personal haurà de ser assumit per cadascun dels membres del Consell Valencià de Cultura de manera personal, en el moment immediatament posterior al de la presa de possessió o en qualsevol moment posterior, de forma escrita i feient, amb la qual cosa serà eficaç quan concórreguen els supòsits de fet i el propi membre interessat manifeste que s'aparta temporalment del càrrec, per pròpia voluntat i mentre es mantinga la condició de persona investigada.

Aquestes recomanacions obliguen a redactar per complet aquesta disposició, ja que una renúncia no ha de ser temporal ni cautelar, com tampoc una mesura cautelar ha de poder adoptar-se per una persona respecte d'ella mateixa. A més, el propi Reglament haurà d'aclarir que, quan aquest apartament provisional es mantinga durant el temps determinat i prudencial que es preveja expressament o procedisca la renovació dels membres del Consell Valencià de Cultura, la persona haurà perdut la seua condició de membre de la Institució.

Els **articles 7 i 8** reproduïxen l'article 8 de la Llei del CVC; en ells, però, no es fa menció de la renovació parcial que estableix la llei. El reglament hauria de reproduir el precepte íntegrament o fer-hi una remissió.

L'**article 9.2** preveu la renúncia cautelar dels consellers o conselleres en cas de ser investigats en un procediment judicial. Tal renúncia cautelar resulta inviable, ja que la renúncia implicaria la pèrdua de la condició i no existeix una figura de renúncia provisional; les mesures cautelars són les que estableix el procediment judicial, sense que puguen estar previstes en una norma de rang reglamentari reguladora de l'organització i funcionament de la institució. D'altra banda, l'atribució de conseqüències tan importants a una declaració que resulta incidental, en un procediment penal que es troba en moments inicials de la investigació i, per tant, és molt provisional, resulta molt dubtosament compatible amb la presumpció d'innocència que proclama l'article 24.2 de la Constitució.

Aquesta observació és **essencial** als efectes de l'article 77.3 del nostre Reglament.

Als òrgans del Consell Valencià de Cultura (capítol VII del títol I, que comprén els articles 10 a 24).

Mentre que l'article 10 enumera els òrgans de govern del Consell Valencià de Cultura, tant unipersonals com col·legiats, així com els òrgans informatius i de treball, a continuació la Secció primera es dedica el Ple i a les seues funcions (articles 11 a 17) a la Comissió de Govern (articles 18 i 19) i a la Presidència, la Vicepresidència i la Secretaria del mateix Consell, amb indicació de les seues atribucions (articles 20 a 24).

En relació amb l'**article 12**, que contempla les atribucions del Ple del Consell Valencià de Cultura, l'incís k) es refereix a "*qualsevol altra...*", i per això mateix aquest paràgraf hauria de ser el darrer de l'enumeració, el que obliga a renombrar aquest incís i els següents, és a dir, els incisos k), l), m) i n).

Respecte de les funcions del Ple, el quòrum de constitució, el règim de sessions de l'òrgan, el mètode d'adopció d'acords i la forma de provisió de

vacant, se segueixen els criteris de la regulació vigent, amb la novetat rellevant d'admetre la celebració de reunions telemàtiques, en circumstàncies excepcionals (article 14.2), sense que tinga massa transcendència que les vacants d'alguns càrrecs siguen cobertes, en alguns casos entre la persona membre del Consell de més edat, en lloc de la persona de més edat entre els més antics, o bé per la persona més jove en lloc de la persona més jove entre els més moderns (article 14.1), com es disposa actualment.

En tot cas, es recomana expressar “*Aprovar l’elecció*” en lloc de “*Assenyalar l’elecció*” (incís n, de l’**article 12**), i prescindir de la grafia «/» per a distingir entre dones i hòmens (**articles 14 i 17**).

La regulació de la Comissió de Govern en la Secció segona presenta una novetat significativa, ja que els seus membres vocals seran elegits per majoria simple dels membres del Consell Valencià de Cultura, a proposta de la Presidència, i no per majoria absoluta de vots dels membres del Consell Valencià de Cultura, en llista oberta (articles 18, tant en la redacció vigent com en la redacció del precepte que es projecta i que s’ha aprovat pel Ple de la mateixa Institució consultiva que ha formulat la consulta).

L’**article 18** contradiu el que disposa l’article 16 de la Llei 12/1985, ja que, per un costat, disposa que l’elecció de la resta de membres es farà per “*majoria de vots*”, quan l’esmentat article de la llei disposa que la majoria ha de ser “*absoluta*”, i per altre costat que l’elecció es farà “*a proposta de la Presidència*”, quan el mateix article de la llei no preveu que l’elecció d’aquests membres es faça a proposta de la Presidència, és a dir, qualsevol interessat en ser elegit pot proposar-se per a l’elecció sense necessitat de ser proposat per la Presidència.

Aquesta observació és **essencial** als efectes de l’article 77.3 del nostre Reglament.

En aquest mateix **article 18** no es conté cap previsió sobre la composició equilibrada de dones i homes de la Comissió de Govern. La presència equilibrada de dones i homes s'estableix en l'article 10 de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes. Aquest precepte imposa a les administracions públiques el deure de procurar en el nomenament o designació de persones “*per a constituir o formar part d’òrgans o institucions, que existisca una presència paritària de dones i homes*”. Per part seua, l'article 14.4 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, aborda la participació equilibrada en la presa de decisions.

Conforme al que ja és doctrina reiterada d'aquest Consell, considerem que en aquest article s’ha de preveure la presència equilibrada de dones i homes en la composició de la “Comissió de Govern”.

Aquesta observació és **essencial** als efectes de l'article 77.3 del nostre Reglament.

Les atribucions de la Comissió de Govern previstes en l'**article 19** del projecte normatiu posen de manifest una clara correspondència amb la regulació actualment vigent, encara que es recomana que es designen com a "*atribucions*" en lloc de "*competències*", per circumscriure aquesta expressió a les competències o funcions del propi Consell Valencià de Cultura, com a Institució de la Generalitat, de caràcter públic, amb autonomia orgànica i funcional, com determina l'article 2 de la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre.

Anàlogues consideracions hem de realitzar a la Secció tercera i a la regulació que proposa de la Presidència, de la Vicepresidència de la Secretaria del Consell Valencià de Cultura, que comprén els **articles 20 a 24**, tot recomanant substituir les "competències" de l'òrgan per el terme més adequat de "atribucions".

En l'**article 21** caldrà modificar també l'ordre de les competències que s'hi relacionen, de manera que la lletra f) passe a ser l'última, és a dir, la lletra g), en ser una clàusula de tancament. Així mateix suggerim que els dos paràgrafs de què es compona l'article siguen numerats amb nombres aràbics (1. *Les competències ... 2. La Vicepresidència ...*).

Quant a les funcions de la persona titular de la Secretaria del Consell Valencià de Cultura, l'incís k) de l'**article 24** preveu que assistirà a les comissions informatives, amb veu però sense vot, al que caldrà afegir "*excepte el cas que siga membre de la respectiva comissió informativa*", supòsit en el qual si que tindrà veu i vot.

Al funcionament del Consell Valencià de Cultura (títol II, articles 25 a 68).

El capítol I del títol II regula la constitució del Consell Valencià de Cultura en els articles 25 a 27, de forma similar a la que regeix actualment.

Els **articles 26 i 27** regulen la constitució i inici del CVC quan aquesta institució ja està en funcionament des de fa anys. Hauria d'aclarir-se que la constitució tindrà lloc després de la renovació total, que es produeix, d'acord amb el que disposava la Disposició Transitòria Tercera de la Llei, quan corresponga l'expiració de mandat de la Presidència.

El capítol II especifica de forma detallada els drets dels membres de la Institució consultiva en els **articles 28 a 30**, seguint la regulació vigent. Quant als seus deures, es contemplen en el capítol III del mateix títol, en els

articles 31 i 32, que reproduïxen la normativa vigent, excepte el cas de l'article 68, que, en referir-se al codi de bon govern estan subjectes els membres del Consell Valencià de Cultura, contempla una obligació explícita que es regula fora d'aquest capítol.

Les Comissions permanents i temporals del Consell Valencià de Cultura es regulen en el capítol IV d'aquest títol II, en els **articles 33 a 46**, de forma molt semblant a l'actual, amb alguna novetat de detall, com puga ser que les persones titulars de les Presidències de les Comissions seran nomenat pel Ple de la Institució, a proposta de la Presidència del propi Consell Valencià de Cultura (article 35), com també que les reunions puguen realitzar-se de forma no presencial, per mitjans telemàtics, en les circumstàncies excepcionals que es preveuen, i entre elles per la declaració de l'estat d'alarma, o de qualsevol altre dels estats excepcionals previstos per la Constitució, el que sense dubte resulta adequat i encertat (article 38).

En l'**article 36** caldrà incloure la previsió que la composició de la Comissió s'ajuste al principi de presència equilibrada de dones i homes, per les mateixes raons que ja hem exposat al formular la corresponent observació essencial a l'article 18, en relació amb la composició de la Comissió de govern.

Aquesta observació és, així mateix, **essencial** als efectes de l'article 77.3 del nostre Reglament.

L'**article 38** preveu la possibilitat que el president del CVC puga presidir qualsevol Comissió. I en eixe cas, es pot plantejar el dubte de si el seu vot serà de qualitat per a desempatar, la qual cosa altera la pròpia disposició que atribueix tal condició al vot del President de la Comissió. Resulta necessari aclarir aquest extrem.

Es reitera que tècnicament resulta aconsellable anomenar o designar com "*atribucions*" aquelles funcions o competències de les comissions, que són simples òrgans administratius (**articles 37 i 39**), com també que es recomana no emprar de la grafia «/» per a distingir entre els membres dones i hòmens (**articles 36 i 38**), que caldrà substituir per altres locucions més inclusives.

La regulació de les disposicions sobre el funcionament del Ple del Consell Valencià de Cultura dels **articles 47 a 55** en gran part reproduïx les previsions vigents, tret del cas de la previsió que permet que el Ple del Consell Valencià de Cultura puga celebrar tant sessions ordinàries, una vegada al trimestre, com extraordinàries, a petició de la Presidència, de la Comissió de Govern o d'una tercera part dels membres (article 47). No obstant això, si la persona titular de la Presidència disposa de la competència específica de convocar i fixar l'ordre del dia de les reunions del Ple (article 21.b) no resulta

encertat indicar que ella mateixa convoca les sessions extraordinàries del Ple “a petició de la Presidència”, el que s’haurà de corregir per una altra redacció.

Des diferent perspectiva, els **articles 50 i 52** modifiquen el termini per a presentar els vots particulars per escrit, i per a rebre les notificacions de l’ordre del dia de les sessions, amb la documentació corresponent, que anteriorment estaven establerts en 48 hores, i que es proposa que en el futur Reglament siguen de “dos dies”, segurament per seguir el termini establert en l’article 19.3 de la Llei 40/2015, d’1 d’octubre, i aquest termini podrà ser més adequat i flexible per a presentar els vots particulars que s’hagen anunciat en sessió i que, conseqüentment, es tinguen que redactar i fer arribar per escrit, però pot plantejar certs inconvenients en les notificacions de les convocatòries, sobre tot en els casos en els quals aquestes es tramiten per mecanismes telemàtics o electrònics, supòsit en el qual convé meditar quin termini seria el més convenient.

Les previsions de l’**article 51** del projecte normatiu, respecte de les classes del sentit del vot i quan a les classes de vots particulars són una novetat en el text del Reglament, i per això s’hauria d’aclarir-se que tant el vot discrepant com el vot concurrent i l’explicació de vot són “vots particulars”, ja que l’article 25.3 de la pròpia Llei 12/1985, de 30 d’octubre, explicita que els membres de la Institució consultiva podran formular “vots particulars” raonats en cas de discrepància amb l’acord majoritari, tot distingint d’aquesta forma dos posicions: la posició de la majoria dels vots que permeten l’existència de l’acord en un determinat sentit i la resta dels vots, en forma de “vots particulars”, de distint caràcter i sentit.

També convé deixar constància que l’**article 53** del projecte normatiu ha omès indicar la forma de fixar l’ordre del dia per part de les persones titulars de les Presidències de les comissions, el que senzillament remet la qüestió a la pròpia Presidència, que en aquest aspecte podrà ser auxiliat per la persona titular de la Secretaria, però deixaria sense participació als membres de les respectives Comissions, com actualment es preveu en l’article 52 del vigent Reglament d’organització i de funcionament del Consell Valencià de Cultura.

S’observa que la majoria per a la declaració d’urgència d’un assumpte per part dels membres del Ple del Consell Valencià de Cultura, que es preveu en l’**article 55** del projecte normatiu, es correspon amb l’article 17.4 de la Llei 40/2015, d’1 d’octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic. No obstant això, ha de meditar-se aquesta possibilitat, en la mesura que en la major part dels òrgans col·legiats la majoria dels seus membres no poden abstenir-se, com es consigna en l’article 19.3, incís c), de la mateixa Llei 40/2015, a diferència dels membres del Consell Valencià de Cultura (article 51 del projecte), i per això la “majoria” podrà aconseguir-se amb un sol vot a favor, el que planteja meditar si convé reforçar la majoria d’aquest article 55.

Reiterem el suggeriment d'evitar de la grafia «/» per a distingir entre els membres d'un sexe o d'un altre (**articles 50 i 51**), que caldrà substituir per altres expressions més col·lectives o inclusives. En la redacció de l'**article 54**, la paraula “cultura” de l'expressió: “Conselleria competent en matèria de cultura” es redactarà en minúscula inicial.

Les previsions sobre els debats dels **articles 56 a 59** componen el capítol VI d'aquest títol II, i la regulació de les votacions del text següents **articles 60 a 63** el capítol VII del mateix títol II, i ambdós casos en gran mesura transcriuen la regulació actualment vigent.

En aquest sentit, l'**article 59** disposa que la Presidència del Ple i de les respectives comissions informatives podrà considerar acabada una discussió quan considere que l'assumpte ha estat prou debatut, fins i tot a instància d'un terç dels membres, i per això aquesta possible sol·licitud de, al menys, la tercera part dels membres de l'òrgan col·legiat planteja si aquesta facultat de la persona titular de la Presidència del Ple o de la respectiva comissió informativa hauria de ser facultativa o obligada, quan se suscite si un assumpte en concret ha estat suficientment debatut.

Per altra banda, l'**article 61** regula el règim d'adopció dels acords, tot seguit el règim de majoria, és a dir, quan els vots afirmatius superen els vots en contra, al marge dels vots d'abstenció que hi hagen, però com el sentit dels vots es preveu en un altre capítol i precepte, en l'article 51, es recomana que aquest article 61 realitze l'oportuna remissió a l'article 51 o, de forma alternativa, simplement indique que la majoria s'obté quan els vots afirmatius superen els vots en contra, sense computat els vots d'abstenció.

En aquests capítols també ha d'aconsellar-se prescindir de la grafia «/» per a distingir les dones dels hòmens (**articles 56 i 58**).

Finalment, el capítol IX, conté tres preceptes, els **articles 66 a 68**, de continguts completament diversos, com són la tramitació de les sol·licituds d'informe, de dictamen o d'un pronunciament del propi Consell Valencià de Cultura (**article 66**), les previsions pertinents sobre l'execució del pressupost de la Institució, la seua liquidació i el compte general de l'entitat (article 67), a més de la subjecció dels membres del Consell Valencià de Cultura i de la pròpia Institució a les regles que conformen el Codi de bon govern de la Generalitat (**article 68**).

En atenció a l'objecte de cadascun d'aquests preceptes, podrien integrar un sol capítol del mateix Reglament, encara que l'article 68, per raons sistemàtiques i tenint en compte que contempla el compliment de les regles del Codi de bon govern com una obligació dels membres de la Institució,

podria traslladar-se al capítol III del mateix títol, que regula els deures dels membres del Consell Valencià de Cultura.

La redacció de l'**article 66** ha omès indicar que els vots particulars s'adjuntaran quan la persona interessada ho sol·licite, amb la qual cosa l'abast de la reforma comporta que els vots particulars s'hauran d'adjuntar sempre, perquè l'article 50 del mateix projecte normatiu determina que els vots particulars s'incorporaran al text (de l'informe, del dictamen) aprovat, i per això els vots particulars necessàriament formaran part del contingut del respectiu informe o dictamen, sempre que evidentment s'hagen anunciat, redactat i aportat en termini.

Per últim, com la redacció de l'**article 67** es una completa novetat ha de recomanar-se que els seus continguts haurien de seguir un ordre lògic: un primer paràgraf per a les bases d'execució del pressupost vigent, un segon paràgraf dedicat a la liquidació del pressupost anterior, i un tercer i últim paràgraf sobre l'elaboració i tramitació del compte general de la Institució, el qual òbviament serà examinat per la Sindicatura de Comptes "en els termes previstos per la seua pròpia normativa" o, en altres paraules, per trobar-se així disposat en l'incís f) de l'apartat 1r de l'article 2 de la Llei de la Generalitat 6/1985, d'11 de maig, de Sindicatura de Comptes.

Sisena.- Observacions i aspectes relatius al llenguatge.

Amb caràcter general, l'autor del projecte normatiu ha emprat un llenguatge administratiu modern, adequat i bastant acurat, normalment amb la precisió jurídica que un llenguatge tan tècnic requereix, i fins i tot s'ha procurat utilitzar en la redacció un llenguatge no sexista, potenciant tant els noms col·lectius com les expressions neutres o les perífrasis de caràcter inclusiu.

En la mateixa línia, recomanem amb caràcter general evitar l'ús de la grafia «/» per a diferenciar entre dones i homes, el que ja hem destacat particularment al llarg del text del dictamen en relació a nombrosos preceptes.

Setena.- Qüestions de tècnica normativa.

La redacció del projecte normatiu ha seguit la sistemàtica i els criteris de tècnica normativa que es recullen en el Decret del Consell 24/2009, de 13 de febrer, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

En particular, hem proposat millores al títol del Projecte de Decret, del Consell, a la part expositiva, a la fórmula d'aprovació de la disposició reglamentària i a l'article únic, que s'ha de redactar per complet, amb la seua

numeració i titulació, com també a la disposició addicional única i a la disposició final única.

Per això, en aquesta ocasió ens limitem a recomanar que els diversos articles del Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, que s'ha inserit a l'annex, que han estat numerats en cardinals aràbics, siguen titulats degudament, per tal com l'article 37 preveu que si en l'annex s'inclou un text normatiu s'apliquen les mateixes regles del Decret del Consell esmentat, que en l'article 25.2 preveu la titulació dels articles. Per exemple: *Article 1. Naturalesa. Article 2. Estatut dels membres. Article 3. Incompatibilitats.* I així successivament.

S'han formulat observacions de caràcter **essencial**, a la part expositiva i als articles 2, 9.2, 18 (en un doble sentit) i 36 del projecte normatiu.

III CONCLUSIÓ

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana és del parer:

Que el Projecte de Decret, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament del Consell Valencià de Cultura, s'ajusta a la Llei de la Generalitat 12/1985, de 30 d'octubre, del Consell Valencià de Cultura, com també a la resta de l'ordenament jurídic, sempre que s'atenguen les observacions **essencials** que s'han formulat.

V.M.I., no obstant això, resoldrà allò que considere més encertat.

València, 31 de març de 2021

EL SECRETARI GENERAL

LA PRESIDENTA

MOLT IL·LUSTRE SR. PRESIDENT DEL CONSELL VALENCIÀ DE CULTURA.

VOTO PARTICULAR

Que formula el Consejero Enrique Fliquete Lliso al Dictamen expediente 88/2021 aprobado por el Pleno del Consejo de 31 de marzo 2021, relativo al Proyecto de Decreto, del Consell, que aprueba el Reglamento de Organización y Funcionamiento del Consell Valencià de Cultura.

Discrepo respetuosamente de la observación general **esencial** realizada a los artículos 18 y 36 de la norma que regulan la Comisión de Gobierno y las comisiones, sobre la necesidad de realizar referencia expresa a la composición equilibrada de tales órganos, con fundamento en los siguientes motivos:

En primer lugar este Consejo llama la atención sobre la omisión de una referencia a la composición equilibrada de mujeres y hombres, en diferentes órganos colegiados. A juicio del Consejo, debería recogerse expresamente que tales órganos deben respetar el principio de presencia equilibrada de hombres y mujeres, y lo considera esencial a los efectos del art. 77 del Reglamento de este Consell Jurídic.

No obstante tal omisión, este Consejero no considera necesario que la mención conste expresamente en la norma, como apercibimiento expreso de cumplimiento del ordenamiento jurídico, respecto a la previsión del art. 10, Ley Valenciana 9/2003, de 2 de abril (en adelante LV Igualdad) para igualdad entre mujeres y hombres. Que no se mencione expresamente en la norma que, para la composición de esos órganos, *“procurarán (...) que exista una presencia paritaria de mujeres y hombres”*, no implica, en modo alguno, la presunción de incumplimiento de tal previsión, pues la recomendación opera sin que sea necesario consignarlo expresamente en la norma. Está establecido en la ley, y por tanto, reiterar lo que ya indica la ley es redundante e innecesario.

Pero, además, la previsión del art. 10 de la Ley 9/2003, hace referencia al momento del nombramiento o la designación de personas para constituir o formar parte de órganos o instituciones, donde se procurará que, con dicho nombramiento, exista representación paritaria de mujeres y hombres. No es una exigencia relativa a la configuración del órgano colegiado, sino que el cumplimiento de lo establecido en el art. 10 Ley 9/2003 es una sugerencia o recomendación dirigida a quienes tienen que realizar los nombramientos, en el momento de realizarlos. Por tanto, el cumplimiento del art. 10 de la Ley de Igualdad corresponderá a quienes efectúen los nombramientos, no al órgano en sí mismo.

Y de mantenerse la sugerencia que plantea este Consejo, y según su razonamiento, no sólo es el art. 10 LV Igualdad el que debe ser mencionado en el textual de la norma, sino que justificaría que en todos los preceptos de todos los proyectos normativos, se efectuase una llamada expresa a someterse a la totalidad de las normas de aplicación. Y no es el principio de composición equilibrada el único al que se somete la Administración. Privilegiar éste, con la mención expresa, supone desplazar y omitir otros preceptos, mandatos y principios, que son igualmente aplicables.

En consecuencia, si el comentario plantease una mención expresa para que se procure la presencia paritaria de mujeres y hombres, éste no resultaría contrario al ordenamiento jurídico, pero tampoco necesario, pues prejuzga la necesidad de apereibir a la Administración del incumplimiento de la ley si no se procura dicha presencia equilibrada en los nombramientos de miembros que integrarán los órganos colegiados. Y tal presunción de ilegalidad no es admisible en nuestro modelo constitucional. En cualquier caso, el término a utilizar no sería “garantizar” una presencia equilibrada, sino “procurar” una presencia equilibrada, pues ese es el tenor literal de los preceptos legales que dan cobertura jurídica a la observación realizada.

En segundo lugar, motiva mi discrepancia, no el hecho de la necesidad de incorporar el principio de composición equilibrada, sino en la cualidad de esencial que irroga a la observación, y la convierte en una obligación jurídica, cuya inobservancia determinaría que el proyecto normativo se aprobase “Oído el Consell Jurídic Consultiu”.

Para el correcto enfoque de la cuestión, se debe partir del significado de la esencialidad de las observaciones que realiza el Consell. El Reglamento del Consell Jurídic Consultiu, establece, en su art. 77, que *“Las observaciones esenciales son el reparo del Consell Jurídic Consultiu a aquellos preceptos de un proyecto normativo que pudieran comprometer la plena observancia de la Constitución, el Estatuto de Autonomía y el resto del Ordenamiento jurídico. La inobservancia de las observaciones esenciales comportará que la resolución que se adopte deba seguir la fórmula «Oído el Consell Jurídic Consultiu»*. Las observaciones esenciales son el óbice jurídico de mayor intensidad que puede plantear este Consell a un proyecto normativo. Las observaciones esenciales implican el mayor reparo de este Consell a aquellos preceptos cuya redacción pudiese comprometer la plena observancia de la Constitución, el Estatuto de Autonomía y el resto del Ordenamiento jurídico.

En consecuencia, cuando se efectúa una observación esencial, se está advirtiendo de la existencia de alguna disconformidad entre el proyecto objeto de Dictamen, y el resto del ordenamiento jurídico, cuya inobservancia sería causa de una infracción de éste. Una disconformidad que vendrá establecida

por contravención de normas de rango superior (principio de jerarquía) o del mismo rango (principio de competencia).

Así, establecer como esencial la necesidad de consignar expresamente en la norma el principio de presencia equilibrada de mujeres y hombres en la composición de los órganos colegiados, implicaría la existencia de un mandato en norma superior que exigiese de forma imperativa que la norma contuviese tal mención, de tal forma que su no incorporación al proyecto supondría la infracción de ordenamiento jurídico. Sin embargo, no existe dicho mandato imperativo, ni es una obligación jurídica, ni es exigible la consignación de tal principio en el texto normativo, ni es inexcusable su aplicación.

Este Consejero ha defendido -frente al criterio mayoritario del Pleno- que no existe mandato imperativo que establezca que la presencia equilibrada de mujeres y hombres constituya una obligación jurídica, ni sea inexcusable su aplicación. La LO de Igualdad, en su art. 14.4, establece como un “criterio general” de actuación de los poderes públicos “la participación equilibrada de mujeres y hombres en las candidaturas electorales y la toma de decisiones”. Dicho “criterio general”, como su propio nombre indica, supone un principio de actuación, cuya dimensión no es la imposición de una obligación directa, sino que determina una pauta que deberán seguir los poderes públicos, cuya concreción se efectúa en otros preceptos de la propia Ley.

El art. 16 LO de Igualdad, intitulado “nombramientos realizados por los Poderes Públicos”, concreta el criterio general del art. 14, sobre la presencia equilibrada de mujeres y hombres para el nombramiento -por parte de los poderes públicos- de cargos de responsabilidad. Textualmente indica que “los poderes públicos procurarán atender al principio de presencia equilibrada de mujeres y hombres en los nombramientos y designaciones de los cargos de responsabilidad que les correspondan”. Igualmente, la LV de Igualdad, en su art. 10 utiliza idéntica literalidad en la acción de procurar la representación paritaria de mujeres y hombres: “Les Corts Valencianes y el Consell de la Generalitat procurarán en el nombramiento o designación de personas, para constituir o formar parte de órganos o instituciones, que exista una presencia paritaria de mujeres y hombres”.

Si la LV Igualdad y la LO Igualdad utilizan el término “procurar” habrá que impetrar en el significado concreto del término “procurar”, escogido tanto por el legislador básico estatal como por el legislador autonómico, y si guarda coherencia con el valor jurídico del “criterio general de actuación” del art. 14.4 de la misma ley orgánica.

Así el “criterio general de actuación” que establece el art. 14.4 de la LO, tiene un valor jurídico programático, según expresa el propio Preámbulo de la norma, al considerarlo como “pauta de actuación” o “criterio de orientación de las políticas públicas”. La Sentencia de 23 de febrero de 2010, del Tribunal

Superior de Justicia Madrid, Sala Contencioso-Administrativo, considera que en la ley Orgánica 3/2007 se “distingue una parte programática, para orientar políticas activas que promueva la igualdad y otra consistente en regulaciones específicas -entre las que cabe destacar de forma paradigmática la disposición adicional segunda- que constituyen verdaderos mandatos dirigidos a quienes participan en las relaciones jurídicas a que se refieren. El mero apartamiento o el incumplimiento de los principios orientadores contenidos en las normas de esta naturaleza de la LO 3/2007, no puede dar lugar a la anulación del decreto de nombramiento de Consejeros (...)” (F. J. 4º). De esta forma, no cabe admitir un pretendido automatismo, que sea consiguiente a la consideración del principio general de presencia equilibrada que lo convierta en un deber de obligación aplicable imperativamente a todo supuesto. Tal automatismo ha sido, además, excluido expresamente por el Tribunal Supremo al afirmar que su naturaleza es la propia de un principio rector o criterio orientador.

La Sentencia Tribunal Supremo, Sala Tercera, de 10 de mayo de 2016, en su Fundamento Jurídico Séptimo, indica que “El criterio de la preferencia de las mujeres a igualdad de méritos no opera con rígido automatismo como una norma universal de obligado e incondicionado desplazamiento de los aspirantes varones, pero sí que opera como un principio rector de la decisión que exige que se expliquen cumplidamente, caso por caso, las razones por las que se prescinde casuísticamente de esa regla”.

Tal pronunciamiento se reitera en la Sentencia Tribunal Supremo, Sala Tercera, número 1136/2017 de 27 de junio de 2017 que fue objeto de Recurso de Amparo ante el Tribunal Constitucional, donde se invocaba la vulneración del derecho fundamental a no ser discriminada por razón de sexo, prohibición constitucional del inciso segundo del artículo 14 CE, por inaplicación de las medidas de acción positiva en favor de la mujer. El Tribunal Constitucional, en su Auto 119/2018, de 13 de noviembre de 2018, inadmitió dicho Recurso de Amparo al considerar que no existía vulneración del derecho fundamental invocado. El mismo Auto, respecto a la representación equilibrada de mujeres y hombres en los tribunales u órganos técnicos de selección, con cita de la Sentencia del Tribunal Constitucional 13/2009 de 19 de enero, indica que la cláusula de reserva se interpretará “como garantía de que, respecto de los miembros de tales órganos de selección, cumplirá siempre con los principios constitucionales de mérito y capacidad (art. 103.3 CE), pues si ello no fuera posible puntualmente deberá romperse con la regla de proporción equilibrada en la constitución del órgano”¹.

¹ El citado Auto del Tribunal Constitucional indica: “*No forma parte del contenido esencial del art. 14 CE un teórico derecho fundamental a que se superen las situaciones de desigualdad histórica con la adopción de medidas específicas con este fin. Si bien tales medidas pueden implementarse, ello ha de hacerse dentro de los límites estrictos que marca nuestra doctrina; de lo contrario dichas medidas serán discriminatorias y por ello inconstitucionales. El derecho a la no discriminación del art. 14 CE no opera, pues, como fundamento de las medidas correctoras de la desigualdad material, aunque sí interviene activamente para la erradicación de las causas jurídicas que han determinado esta última. Se erige dicho art. 14 CE, más bien,*

Dicho planteamiento ha sido el seguido en numerosos pronunciamientos de los Tribunales Superiores de Justicia de toda España. La invocación del “criterio general de actuación” del art. 14.4 de la L.O. 3/2007 para instar la anulación de nombramientos de órganos de selección y cargos públicos que no han cumplido con el “criterio general” de presencia equilibrada, o incluso para anulación de acuerdos adoptados por éstos órganos, ha sido rechazada generalmente: Sentencias del Tribunal Superior de Justicia de la Comunitat Valenciana, Sala de lo Contencioso-Administrativo, de 5 de febrero de 2019, la del Tribunal Superior de Justicia de Madrid, Sala de lo Contencioso-Administrativo de 14 noviembre de 2018, la del Tribunal Superior de Justicia de Cantabria de 29 diciembre de 2016, la del Tribunal Superior de Justicia de Madrid, Sala de lo Contencioso-Administrativo, de 29 de diciembre 2016, entre otras.

De la jurisprudencia citada se advierte que el art. 14.4 de la LO Igualdad es un criterio general de actuación el cual no determina mandato inexcusable, pues su concreción, respecto al nombramiento de cargos de responsabilidad, se convierte en “procurarán atender” (art. 16) no en un “deberán atender”. Por tanto, desde el criterio general, no se extrae una obligación jurídica de aplicar incondicionalmente el principio de presencia equilibrada, pues su contenido se determina en otros preceptos de la propia Ley, y, en su caso, en sus normas de desarrollo.

Y “procurar”, en la primera acepción del término (RAE), significa “Hacer diligencias o esfuerzos para que suceda lo que se expresa”, esto es, un actuar ordenado a que algo ocurra, agotándose la obligación en el intento, y no en la realización efectiva, que sería la propia del mandato imperativo. La obligación de “procurar atender”, significa que los poderes públicos deberán esforzarse para atender al principio de presencia equilibrada, si bien la acción que debe conseguirse, finalidad de la acción de “procurar”, es “atender” al principio, y

en el límite de dichas medidas correctoras. El fundamento constitucional para la adopción de las diversas medidas de acción positiva se encuentra, distintamente, en el art. 9.2 CE (...)

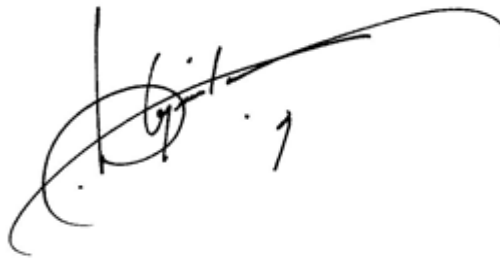
“Las medidas de acción positiva que pudieran fijarse en el acceso y la promoción del empleo en la función pública, no pueden dictarse ni ser aplicadas al margen de los principios constitucionales de mérito y capacidad (art. 103.3 CE) que se integran en el contenido del derecho fundamental de acceso a un cargo público en condiciones de igualdad (art. 23.2 CE). Y conforme al ordenamiento de la Unión europea que nos vincula y es fuente a su vez de interpretación de nuestros derechos fundamentales (art. 10.2 CE), tampoco es posible establecer un sistema de selección en el empleo que otorgue una preferencia automática a la mujer, sin articular reglas en ese procedimiento que garanticen el examen de todas las circunstancias personales de los candidatos, susceptibles de ser tenidas en cuenta en la ponderación de los méritos exigidos (cláusula de apertura).

Esta tesis de la recurrente —en este punto de su queja de vulneración del artículo 14 CE— es que a igualdad de méritos y sin ninguna otra consideración, la plaza debió serle otorgada por vía de acción positiva o discriminación inversa. Así planteado, sin embargo, resulta contrario a la Constitución y al ordenamiento de la Unión Europea (...) la acción positiva que se solicita en la demanda se sustenta en un automatismo que prescinde indebidamente de los principios constitucionales, y del derecho de la Unión Europea, de mérito y capacidad”.

no su aplicación imperativa. Su realización se condiciona a las circunstancias del caso y a la eventual concurrencia de otros valores o principios que puedan entrar en concurrencia. Se debe intentar, y no conseguirlo solo será excusable si se dan razones fundadas y objetivas, debidamente motivadas. Transformar el término “procurar” en un deber imperativo, supone alterar el significado pretendido por el legislador orgánico, el cual pudo establecer, como obligación incondicionada, la aplicación el principio de presencia equilibrada en todo nombramiento, pero sin embargo, no lo determinó como tal. En consecuencia, son los Poderes Públicos quienes establecerán las actuaciones encaminadas a atender al principio general de presencia equilibrada, y realizar los esfuerzos necesarios en tal sentido.

En por ello que considero que la observación esencial realizada, además de ser innecesaria, carece de la esencialidad que se le irroga, según el art. 77 del Reglamento del Consell Jurídic Consultiu.

En Valencia, a siete de abril de dos mil veintiuno

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'E' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Enrique Fliquete Lliso
Consejero Vicepresidente

VOTO CONCURRENTE QUE FORMULA LA CONSEJERA ASUNCION VENTURA FRANCH AL DICTAMEN 182/2021, EXPEDIENTE 88/2021.

En el ejercicio de la facultad que confiere el artículo 31.1 c) del Reglamento del *Consell Jurídic Consultiu* y estando de acuerdo con el dictamen del Pleno del Consell, se propone el Voto concurrente por discrepar del sentir mayoritario del pleno, respecto a la fundamentación sobre la composición paritaria de los órganos colegiados.

El dictamen recoge una observación esencial a los artículos 3, 18 y 36 del proyecto de Decreto en cuanto a la composición de Pleno de los órganos de gobierno y realiza una interpretación, muy peculiar, aplicando criterios jurídicos diferentes en los artículos 18 y 36 con respecto al artículo 3, en base a la modificación que introduce la Llei 12/2017, de 2 de octubre de la Generalitat, de modificació de les lleis reguladores de les institucions de la Generalitat per garantir la igualtat de dones i homes als seus òrgans. Se reproduce el texto de modificación de la ley para una mejor comprensión de la argumentación vertida en este voto. Así el capítulo III en su artículo 3 de la ley modifica la ley 12/1985 del Consell Valencia de Cultura que textualmente regula:

“Artículo 3. Addició d’un nou apartat 4 a l’article 8 de la llei 12/1985. Cal afegir un apartat nou a l’article 8 amb la redacció següent:

4. Les diferents renovacions de l’òrgan hauran de respectar la igualtat entre dones i homes en funció del seu mèrit i la seua capacitat.

Als efectes d’aquesta llei, es considera que hi ha igualtat entre homes i dones quan hi haja una presència mínima del 50% de dones.”

El proyecto de Decreto desarrolla la Ley 12/1985, modificada por la ley 12/2017, para concretar que se entiende por respetar la igualdad de mujeres y hombres a los efectos de esta ley, anteriormente se reproduce texto y se marca en negrita con el fin de destacar la regulación de la norma y, sobre todo, la concreción que realiza para los efectos de esta ley.

La presencia equilibrada viene regulada en la Disposición Adicional primera de la Ley 3/2007 de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres que establece: *“a los efectos de esta ley, se entenderá por composición equilibrada la presencia de mujeres y hombres de forma que, en el conjunto a que se refiera, las personas de cada sexo no superen el sesenta por ciento ni sean menos del cuarenta por ciento.”*

El Tribunal Constitucional se ha pronunciado al respecto en la Sentencia 13/2009, de 19 de enero en la que resuelve un recurso de

inconstitucionalidad en relación a la competencia de las CCAA para determinar y concretar, dentro de la horquilla del 60-40, el porcentaje que sea más efectivo para la igualdad de mujeres y hombres, y eso es lo que se ha plasmado en la ley Valenciana 12/2017, por tanto entiendo que la interpretación que realiza el Dictamen es contraria a la voluntad del legislador autonómico regulada claramente en la ley “Als efectes de esta llei, es considera que hi ha igualtat entre homes i dones quan hi haja una presència mínima del 50% de dones.”.

Les Corts Valencianes, en consonancia con la STC anteriormente referenciada, han regulado que a los efectos de esa ley 12/1985 la igualdad de mujeres y hombres requiere una presencia mínima del 50% de mujeres, creo que resulta innecesario explicar que esta voluntad afecta a todo el ámbito de la ley incluido su desarrollo reglamentario. Por tanto, todos los órganos del Consell Valencia de Cultura, incluidas las comisiones que se crean reglamentariamente deben tener esta composición.

Por el contrario, la mayoría del Consell Jurídic entiende que este artículo solo afecta a la Comisión de gobierno del Consell Valencia y no a los restantes órganos y comisiones que regula la propuesta de Decreto, aunque a mi entender tampoco lo justifican de manera explícita. Así, establecen una objeción esencial al artículo 2 para que la composición sea al menos del 50% de mujeres y en los artículos 18 y 36 solo exigen, en una observación también esencial, que la presencia sea equilibrada en aplicación de la ley 3/2007 abriendo la posibilidad de que la composición pueda ser inferior al mínimo del 50 por ciento, cuando en realidad la observación esencial debería incluir que la presencia de mujeres fuera de al menos el 50% tal y como establece la ley 12/2017.

Entiendo que debería mantenerse las observaciones esenciales pero indicando que los órganos tengan una composición de al menos el 50% de mujeres en aplicación de lo establecido en la Ley 12/1985 modificada por la ley 12/2017.

En Valencia a 8 de abril de 2021

Fdo.: Asunción Ventura Franch

La Consellera